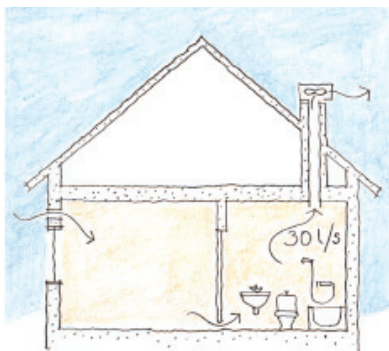

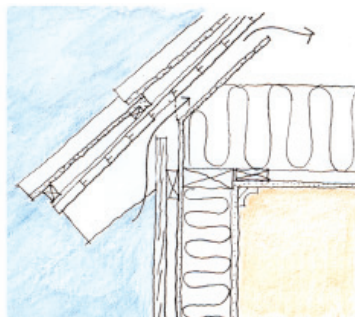
Ventilation

En fläkt monterad på yttertaket ger lägre ljudnivå än en fläkt i rummet. Det ska finnas en ventilationsspringa även i badrumsdörren.

Självdrag fungerar knappast alls under sommarhalvåret. För att uppfylla krav på god luftkvalité behöver åtminstone toalett, badrum och kök ha fläktventilation. Detta krav är inte nödvändigt om man bara har ett enkelt frukostkök. Friskluft tas in via ventiler i fönster eller vägg i övriga rum. Ett restaurang- eller kafékök måste ha en effektiv fläktventilation. Eftersom luftflödena blir stora måste man tänka på att friskluftsventilerna placeras så att de inte orsakar drag på gäster eller personal.

Fuktskydd

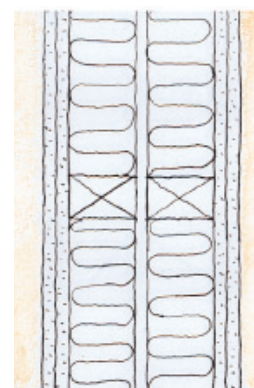

Det är viktigt med en luftspalt mellan isolering och yttertak.

Se till att marken närmast byggnaden lutar från byggnaden så att regnvatten rinner bort. Äldre ekonomibyggnader saknar ofta dränering och blir känsligare för fuktpåverkan än den var innan den inretts. Anlägg därför dränering kring byggnaden och låt dräneringsrören ledas till en stenkista en bit bort. Om man isolerar mot yttertaket ska det finnas en luftspalt mellan isoleringen och taket. Springan täcks med insektsnät.

I en byggnad med permanent uppvärmning är det nödvändigt med plastfolie innanför mineralullsisoleringen i väggarna och taket. I ett uppvärmt hus på våren är det tidvis varmare ute än inne. Fuktvandringen kan då gå utifrån och in och kondensera mot plastfolien. Därför bör man överväga att utesluta plastfolien i byggnader utan ständig uppvärmning. Det finns andra isoleringsmaterial, t.ex. Ecofiber, vilka inte kräver plastfolie. Duschrum ska förseas med fuktskydd. Det finns idag noggranna branschregler för material och tillvägagångssätt.

Bullerskydd

Lägenhets-skiljande vägg kan utföras av 2 lag gipsskivor, träreglar + isolering, mellanrum, träreglar + isolering, 2 lager gipsskivor.

Kraven på ljudisolering mellan lägenheter och mellan hotellrum är 52 dB (decibel). Detta uppnås i väggar med dubbla träregelstommar, isolering och dubbla lager gipsskivor. Det finns speciella ljudreglar av stål med vilka man uppnår kraven med enkel regelstomme. Murade väggar av lecablock eller lättbetong uppfyller inte ljudkraven. För bjälklag mellan olika lägenheter eller hotellrum finns dessutom krav på isolering mot stegljud. Dessa krav uppfylls endast med ganska avancerade konstruktioner och bör särskilt studeras i det enskilda fallet.

Efterklangstiden eller ekot i ett rum får inte bli för långt. Detta är sällan något problem i lägenheter och rum. I stora eller höga lokaler och i ett restaurangkök är det däremot nödvändigt att dämpa av efterklangstiden. Enklart och effektivast görs detta med ljudabsorberande plattor i taket. Det finns plattor av cementbunden träull som utseendemässigt passar i en ekonomibyggnad.

Vatten och avlopp

Vatten är ett livsmedel. Det ställs betydligt högre krav på vattenkvaliteten när man yrkesmässigt serverar gäster än det gör för det egna hushållet. Kommunalt vatten är alltid godkänt men vid enskild vattentäkt är det klokt att utföra laboratorietest i ett tidigt skede av ett projekt. Även vattentillströmningen måste vara tillräcklig för en ny verksamhet.

Avloppsvatten måste tas om hand på ett tillfredställande sätt. En enskild anläggning som en trekammarbrunn klarar endast en liten ökning av avloppsmängden. Kommunens miljöinspektör kan ge råd om lämplig avloppslösning. I en restaurang ska avloppsvattnet från disk och varmkök passera en fettavskiljare.

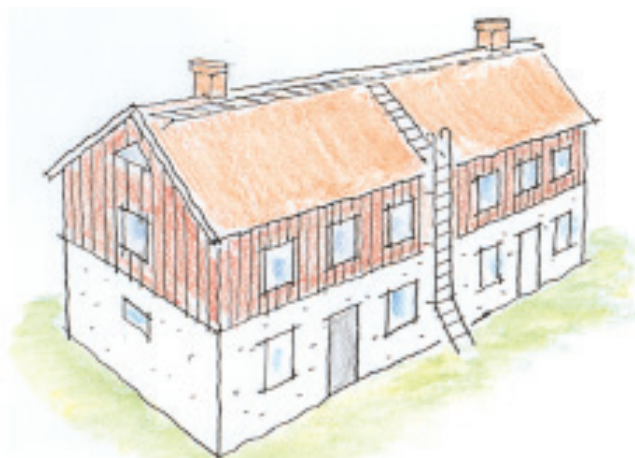
Värme

El-värme ger den billigaste installationskostnaden. Tänk på att om bara fötter möter ett klinkergolv, t.ex. i ett badrum, bör det finnas golvvärme. Oljefyllda elvärmeelement ger jämnare rumstemperatur och lägre yttemperatur på elementet än enklare direktverkande element.

El-installation

El-installation måste alltid utföras av behörig elektriker. Jordade uttag är krav vid nyinstallation. Man bör också se till att det finns jordfelsbrytare.

Utvändiga ljusarmaturer bör vara av enkel utformning, t.ex. stallyktor. Om verksamheten endast bedrivs under sommarhalvåret kanske man endast behöver en lykta på en hel yttervägg istället för en vid varje dörr.

Ladans taksäkerhetsanordningar består av fast fasadstege, takstege till nock samt takbrygga.

Skadedjur

Gamla ekonomibyggnader är så gott som alltid drabbade av ohyra, i synnerhet om det varit djurhållning i dem. Låt därför alltid en saneringsfirma kontrollera och vid behov utföra sanering innan befintlig byggnadsdel byggs in t.ex. med isolering och skivor. Rivningsvirke bör brännas, inte återanvändas.

Säkerhet

I uthyrningsrum och lägenheter ska fönster på övervåningen ha säkerhetsbeslag. Detta kan bestå av en kedja och öglor. I köket ska det finnas tipskydd på spisen och knivlådan ska ha barnspärr.

Balkongräcken får inte vara klättringsbara för barn. Öppningar mellan spjälor får vara högst 100 mm.

Utomhus ska större lekanordningar ha underlag av djup sand. Bygg inte avancerade klätterställningar utan att utreda de riskfaktorer som finns.

En utomhusbassäng ska ha staket eller skyddstäckte.

Gödselbrunnar kan utgöra en stor fara för barn som inte är medvetna om dessa risker. Se därför över skyddsanordningarna extra noga på brunnar i närheten.

Det ska finnas taksäkerhetsanordningar på en byggnad. En byggnad vars fasadhöjd är högst 4 m över marken ska förses med glidskydd för stege samt gångväg till skorsten och serviceställe. Gångväg kan vara takbrygga, taktrappstege eller takstege, beroende på takets lutning. Som serviceställe räknas bl.a. fläkt eller tv-antenn. Byggnad med fasadhöjd 4–8 m över marken ska ha fast utvändig fasadstege eller invändig trappa med taklucka. Det ska finnas gångväg till taknock, skorsten och serviceställe. Tak med serviceställe ska ha takbrygga längs nocken och tak utan serviceställen ska ha nockräcke för livlina.